

Magnus Tyrgilsson, kanik i Uppsala, säljer med samtycke av sina vänner och släktingar till Bo Jonsson, drots i Sverige, sina gods nämligen först 1/2 markland jord på Hovgården på "Troghwo øø" (i Bälunge socken), vidare torpen därunder (i) Tranvik, Norra Tranvik, Haga, Kärr (2 stycken), Berg, "Stenarsbool", Ermedal, Klenstorp, Koppardal och Rösten. Vidare ett (fiske)verke, som ligger under (Hov-)gården och årligen ger 10 pund ål och annan fisk. Vidare 10 örtugland i Västra Segersta och 8 örtugland i Östra Segersta, halva Stäksö och så mycket utfärdaren äger på "Byornøø" (allt i Bälunge socken); vidare 2 öresland i Dalby (i Spelviks socken), 4 örtugland i Inneberga (i Runtuna socken), 1/2 öresland i Håknesta ("Haknasta" se not 1-1) i Bälunge socken och 2 öresland i Sundby i Runtuna socken i Rönö hundare. Vidare Sävö (i Bälunge socken), Lacka ö och 2 öresland i Runda (nu Nyckelby) i Västerljungs socken. Vidare 8 örtugland i Söderby i Hölö socken i Hölebo hundare, 1/2 öresland i Eneby i (Ytter-)Järna socken i Öknebo hundare och 1/2 öresland i "Waxall" i Botkyrka socken i Övre Tör (Svartlösa härad) i Strängnäs biskopsdöme. Allt detta säljer utfärdaren för 300 lödiga mark silver i stockholmsk vikt, erkänner sig till fullo ha uppburet köpeskillingen av Bo Jonsson och kvitterar denne och hans arvingar. Om det skulle visa sig att det i dessa hundaren finns småöar, utjordar ("vmyordher") eller fiske(-rättigheter) som tillhör dessa gods men ej nämns vid namn i detta brev, skall dessa också tillfalla Bo Jonsson och hans arvingar. Utfärdaren ger häradshövdingar och domare (i de härader) där egendomarna ligger fullmakt att fastföra dessa till Bo Jonsson och hans arvingar enligt landslagen. Han förbinder sig vidare att överlämna alla sina brev och bekräftelser på dessa gods till Bo Jonsson. Om det, efter att han överlämnat dessa brev, skulle visa sig att utfärdaren har ytterligare brev eller om det finns andra brev som berör dessa gods, skall dessa brev vara fullständigt döda och sakna vidare rättskraft. Om egendomarna med lag eller rätt frändoms Bo Jonsson eller hans arvingar, så att utfärdaren ej kan överlåta äganderätten ("hemoll giort"), då förbinder sig utfärdaren att inom sex veckor lämna ersättning i form av likvärdigt gods eller återbetala köpeskillingen om 300 lödiga mark samt ersätta dem för all skada som de kan lida och som de kan bevisa med goda mäns vittnesbörd, två för vardera parten.

Utfärdaren förbinder sig att hålla alla dessa artiklar samt beseglar urkunden tillsammans med riddarna Karl Ulfsson av Tofta, Bengt Filipsson, Birger Ulfsson och Staffan Ulfsson samt Johan Karlsson, domprost i Linköping.

Orig. på perg. (29,0 x 30,7 cm, uppveck 3,3, cm; 42 rader), Sävstaholmsamlingen, Sv. Riksarkivet.

Regest: Förteckning å pergaments-handlingar i Säfstaholms arkiv (Historiska handlingar 4, 1864), s. 340, nr 9.

Översättning till modern svenska: G. Lundberg, Bälunge socken under medeltiden (1976), s. 67 ff.

Om "Troghwo øø", troligen på medeltiden en ø, numer förenad med fastlandet, se S. Strandberg i Ortnamnssällskapets i Uppsala årsskrift 1983, s. 44 f.; om belägenhet liksom om den där belägna, nu försvunna sätesgården ("Hofgardhen") se G. Lundberg, a.a., s. 19 ff.

Om byn Stäk se I. Modéer, Namn- och ordgeografiska studier (1937), s. 109 f.; om "Rwndaa" och den försvunna bebyggelsen Runda se S. Strandberg, Studier över sörmländska sjönamn (1991), s. 165; om "Waxall" (nu Lindhov) i Botkyrka socken DMS, Södermanland 2:1, s. 65 f. – I övrigt om bebyggelserna, öarna m.m. i Rönö härad se DMS, Södermanland 2:2.

Om Bo Jonssons godsförvärv vid denna tid se allmän kommentar vid brev 1376 3/4 (DS nr 9234). Åtskilligt av den i brevet nämnda jorden hamnade år 1455 hos Bo Nilsson (Grip) genom arv efter modern, som var sondotter till Bo Jonsson (SBL XVII, s. 301). Angående testamentet, utfärdat 1455 23/4 (orig. på papper, Sv. Riksarkivet) se L. F. Rääf, Samlingar och anteckningar till en beskrivning öfver Ydre härad i Östergötland, 1 (1856), s. 257 ff., nr 119.

Om Magnus Tyrgilsson (Färla), se ÄSF I, s. 147.

Om medeltidsbrev i Sävstaholmsamlingen se H. Gillingstam i *Archivistica et mediævistica* (1956), s. 158–170.

Om handstilen se L. Sjödin i *Arkivvetenskapliga studier* 3 (1961), s. 220.

Alla · the mæn thætta · breff sea · ælla hōra · helsar iac Magnus Thyrgilsson · canokt i Vpsalom ewerdhelika medh · warom · Herra · Thet skall · allom · mannom · witerlikt oc kunnokt wara : swa · them som æpter kunno komma som them nw æra · mik medh · samthykt oc fulbordhan minna vina oc frænda othrængder oc othwingader · medh iaa · godhom wilia oc beradhno modhe · erlikom oc wælbomnom man Bo Jonsson drotzsta^a i Swerike · at hafwa / salt / vplatit / oc vpantwardhat / thæssin min godz som hær æpter nempnas swasom først vppa Troghwo øø / Hofgardhen · som ligger fore eet halft markland iordh, thernæst thæssin thorpin / som wt aff them hofgardhenom æra giordh · som ær først Traanowik, jtem Norratranowik, jtem Hagha · jtem Kær, jtem annat Kæær, jtem Biergh,

jtem Stenarsbool · jtem Ermwndabooll, jtem Kliningxbol, jtem Kopparadall · jtem Rødhasten, jtem een wærka · som ligger vnder gardhen · ther gifs aff arlika tio pund all oc^b andre fiska · Jtem Wæstra · Sigharsta · som ligger fore tio ørtughland iordh, jtem Østrasigharsta som ligger fore atta · ørtugher land iordh · jtem Stækissøø · halfwa / oc Byornøø swa mykin min eghodeel ther i ær / Jtem i Dalby tw orisland iordh · jtem i Jnnaberghom fyra · ørtugh iordh · jtem i ¹Haknasta een halfwan øre / i Bælings sokn¹ oc i Swndby tw orisland iordh i Røntwna sokn i Rønahwndare · Jtem Siiføø, jtem Lakka øø · jtem Rwndaa : som ligger fore tw orisland iordh i Wæstralungs sokn / oc i Suderby atta ørtugher land iordh i Høøle sokn i Hylbohwndare, jtem j Eneby · eet halft ørisland iordh i Gerna sokn j Øknbohwndare · Jtem i Waxall eet halft ørisland iordh i Bodhuidha kirkio sokn · i Yfratøø i Strængenes biskopsdøme liggjande fore thry hwndradha løthwgha^c marker sylfs stocholmska wikt · huilka · sylff swmmo · iac hafwer · aff them samma Bo Jonsson · fullelika vpburit · æpter minom eynom vilia · swa thet mik allaledhis · wæl · a nøgher · fore huilka fornempda sylff swmmo · thry hwndradha · løtugha marker iac later thæm samma Bo Jonsson oc hans arfwa · fore mik oc minom arfwom · qwitta / lithogha / oc allaledhis løsa / fore alle ytermeer krafwo ælla tiltalan aff mik ælla minom arfwom · ælla nøkors a wara · wæghna · vm the forscripno sylfuerswmmo. Thy afhænder iac mik oc minom arfwom : all thæssin forscripno godzen medh · hwsom iordh aker oc ængiom · skoghom · oc fiskewatnom qwærnom / oc qwærnastrømom medh tomtom · oc tomtpta · stadhom, thorpom oc thorpastadh[o]m^d jnnan gardz · oc vtan · nærby oc fiærran · jnnan wato oc thorro, nempndo oc onempndo, engo vndan takno som them af alder tilhørt hafwer ælla · nw tilhøra · kan, oc tileynar iac them medh allom thera [tilla]ghom^e oc tilhøring · them fornempda Bo Jonsson oc hans arfwom til ewerdhelika ægho · sua · at the mugho them styra · oc radha · wænda · oc sælia, skipta oc gielda · oc allaledhis skipa æpter thera · eynom · vilia som them nytast oc bæzt synis · ohindrath oc oqwald aff mik ælla minom arfwom · ælla nokors a wara wæghna · æpter thænna dagh / Ware thæt oc swa · at nokra the sma øiaa · ælla vmyordher · ælla · nokra · handa · fiskerii j thæssom fornempdom hwndarom · fwnnos ther thæssom godzomen tilhørdho som ey waro j thæsso brefwe vider nampn nempnd ælla wtthrykt^f · hwar the helzt finnas kunno · tha tileynar iak them · / them fornempda Bo Jonsson · oc hans arfwom medh thæssom forscripnom godzomen · vndan · mik oc minom arfwom til ewerdhelika · ægho · Oc gifwer iac heradzhøfthingom oc domarom ther som thæssin forscripno godhzen liggia fulla · maght oc fult wald medh thæsso brefwe / them at fastfara them samma Bo Jonsson oc hans arfwom medh fastom oc fullom skælom æpte landzlaghom · Thernæst binder · iac mik til · medh thæsso brefwe vider sannind oc godha troo them samma Bo Jonsson vp at antwardha all · the breff bewisning oc skæll · som iac vppa · thæssin · fornempdo godzin · hafwer · Oc ware thæt swa at nokor fwnnos the breff ælla skæll æntiggia nær mik · ælla · nokrom androm som thæssin · godzin^g rørdho sidhan iak them fornempda Bo Jonsson · the breff bewising oc skæl · som iak til thera · hafwer vp antwardhat hafwer / tha skulo the gantzlika · dødh wara^h · oc ænga · mere maght at hafwa · Kunne thet oc swa · hænda som Gudh · forbyudhe at thæssin forscripno godzin them fornempda Bo Jonsson ælla hans arfwom nokraledhis · medh · laghom domom ælla ræt af gingen / swa thet · iak gate them / the godzen ey hemoll giort tha binder iac mik til vider sannind oc godha tro oc skall · vtan alla gensæghn · them fornempda Bo Jonsson oc hans arfwom jnnan siex wikor æpter thet / at the varin them af gangen / swa godh godz jnnan swa · godho læghi ælla the forscripno sylfwerswmmo thry hwndradha løtugha · marker jnnenⁱ enne wisso swmmo · vppa enne tidh igen gifwa · oc them allan thæn skadha vp at ræta som the takaj kunno · ther the kunno skællika bewisa · æpter godhra manna sæghn twæggia a hans · oc hans arfwa · wæghna oc twæggia a minna oc mina arfwa wæghna. Alla : thæsso fornempdo articulos · oc hwar theræ særdelis vm sik · lofwar iac fasta stathugha oc

vbrutlika · at halda · vider sanund^k oc godha tro · vtan alt arght som før ær saght · Thil huilkens · breffs mere wisso oc stadhfæstlse iac hafwer betz erlika manna · jncighle herra Karl · Vlphsons · aff Thøptom · herra Bendict Philippussons · herra Birghe Vlphsons oc herra Staphan Vlphsons · riddara · oc herra Jon Karlssons · domproasta j Lyncopunge · hærføre at hængia til vitnisbyrdh · med^b mino eyno jncighle. Datum Nycopie anno Domini Mccclxxsexto, ²feria secunda proxima infra · octauas beati Martini episcopi² ¹jn testimonium¹ premissorum.

På baksidan: Her lyther oppa Bælinghe och Lakke
apud Vpsaliam³

Bland de talrika eftermedeltida påteckningarna märks en notis av Margareta Grip (se L. Sjödin i MRA 1939, s. 115 med not 2).

Sigill: nr 1–2, 5 endast sigillremsor; nr 3 runt av ljusbrunt vax, omskriften starkt nött, diameter 2,6 cm (heraldiskt sigill; se SMV I, s. 329 samt bättre bevarade ex. vid brev 1374 2/8, DS nr 8632–33): S' Benedic[ti Philipvsson]; nr 4 endast skåra.

^a drotz sta utan avstavnningstecken vid radskifte. ^b Överstruket; här har skrivaren möjligen av misstag tolkat sammanhanget som all andre fiska ('alla andra fiskar'). ^c Skrivet løthwghan med sista bokstaven delvis struken. ^d Sista bokstaven o överplumpad. ^e Början av ordet oläslig p.g.a. fläck (fuktskada?) i pergamentet. ^f Första t skrivet över w. ^g Bokstaven z ändrad från h. ^h Efter rättelse. ⁱ Med nästintill utplånad nasalstreck ms; jfr: i enne summo i brev 1404 14/4 (SD nr 443). ^j Med överflödig krok över t. ^k Skrivet med nasalstreck över a. ^l Hopskrivet och otydligt p.g.a. veck i pergamentet.

¹⁻¹ Sannolikt avses Håknesta i Spelviks socken, trots brevets uppgift om att bebyggelsen är belägen i Bålinge. För detta talar även att Håknesta i Spelvik upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok omkr. 1510 (DMS, Södermanland 2:2, s. 241). ²⁻² Brevet har tidigare daterats 1376 17/11; för omdateringen och tolkningen av denna dateringsfras se S. Söderlind i HT 1965, s. 156. ³ Den felaktiga uppgiften hänför sig möjligen till att utfärdaren var kanik i Uppsala.